

ФРАГМЕНТ ОТ МАТЕРИЯТА: ЧАСТИЦА 166-67

— **МАТЕРИЯТА – КАЗВА ФРАНК**
Айнщайн, малък гений и изобретател. – Онова, от

което са направени всички живи и неживи неща.
За нея става въпрос!

– Страхотно – отвърща верният му приятел Уотсън, който е клекнал зад него. – И с какво това ни помага да се измъкнем от тук?

Франк Айнщайн прилага, както винаги прави, научния подход, усвоен от дядо му Ал.

Той си мисли:

Наблюдение:

Червени лампи мигат два пъти в секунда.

Агски озлушителен вой на сирени отеква в цялата фабрика.

Решетки от белезникав метал, леки, много здрави.

Два механични силуета се очертават на фона на отсрещната тухлена стена.

Две потънали в сенки фигури, и двете – с вратовръзки – стоят на платформата на електрокара.

Лъч концентрирана бяла светлина сияе и прогаря права линия в близката тухлена стена; мести се по траектория, която заплашва да се пресече с позицията на Айнщайн и Уотсън след двайсет и осем секунди.

Франк казва:

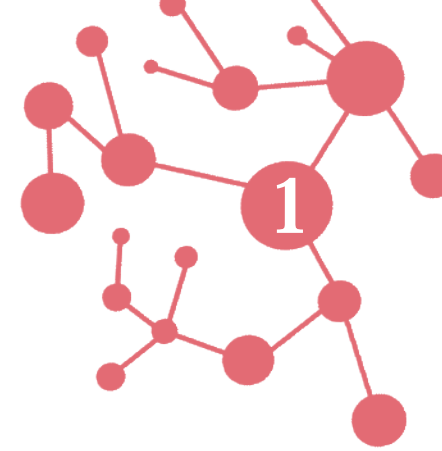
– Хипотеза: Лампите и сирената сигурно са аларма. Решетките най-вероятно са титаниеви и нечупливи. Тези двама до стената може би ще ни помогнат. Онези двама горе няма да го направят. Разполагаме с тринайсет секунди преди всички атоми, елементи, молекули и малкото материя, от които сме направени, зверски да гръмнат и да станем на пепел, топлина и дим.

– Защо ли въобще те слушам? – пита Уотсън и

отстъпва колкото се може по-далеч от напредващия нажежен лъч, който цвърчи по тухлите.

Франк Айнщайн се ухилва криво.

– Експериментът започва...

ТОЧНО 48 ЧАСА / 2 ЗАВЪРТЕНИЯ
на Земята по-рано...

Нощ.

Мрак.

Бляс!

Ярка стрела на светкавица разцепва мрака и озарява нощното небе.

Франк Айнщайн вдига очи от работата си. Брои на глас:

– Хиляда и едно. Хиляда и две. Хиляда и три. Хиляда и четири. Хиляда и пет...

Тряяяс! Вибрацията на звуковата вълна на гръмотевицата разтърсва старите прозорци с железни рамки в работилницата и научна лаборатория на Франк.

– Три секунди между светлината и звука за всеки километър... Падна на два километра от тук – пресмята Франк, като отчита разликата между почти мигновената скорост на светлината и много по-ниската такава на звука. – Точно навреме.

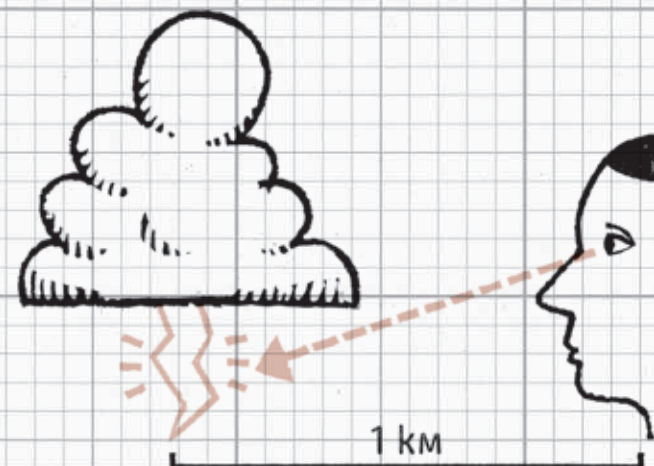
– Сигурен ли си, че ще проработи? – пита Уотсън, нахлузвайки гълги жълти гумени домакински ръкавици, за да се предпази. – Понеже, човече, идеята ми се струва чиста лудост.

– Идеална е – отговаря Франк. – Чудесно е, че мама и татко пак заминаха на едно от своите пътешествия по разни забележителности. Идеално е и че дядо Ал ми позволи да си направя лаборатория в гаража му и да използвам всичките ненужни части в огромната му работилница. И е идеално, че с помощта на тази светкавица можем да заредим от раз моя умнобот и да спечелим Мидвилската научна награда.

Блясва светкавица.

Трясва гръмотевица.

– С тази награда от сто хиляди в брой ще платя

Всички сметки на дядо Ал. А умноботът ще ни помогне да изобретим всичко друго, което си поискаме! – Франк закрепва последната медна жичка в мозъка на своя умнобот. – Какво може да се обърка?

– Ами... спомняш ли си онзи път, когато правехме спортни колички...

Франк изпълва ръка като доктор в операционна.

– Вакуумен прекъсвач!

– ... и ти завинти реактивен двигател на бебешката количка...

– Джипиес устройство!

– ... и реши, че разходът на гориво ще е по-ефективен, ако е без спирачки?

– Черепна кутия!

– ... мога да ти покажа белега.

– Черепна кутия!

Уотсън оглежда работната маса, отрупана с детайли и части, събирани в течение на двайсет години механични, електрически и водопроводни ремонти. Избира лъскаво метално парче с два отвора.

– Имаш предвид този чарк от тостер?

Бляс!

Франк поглежда към капандурата и броти:

– Хиляда и едно. Хиляда...

Тряяяс!

– Няма и километър. Да! Черепна кутия! Веднага!

Уотсън подхвърля на Франк тостера череп.

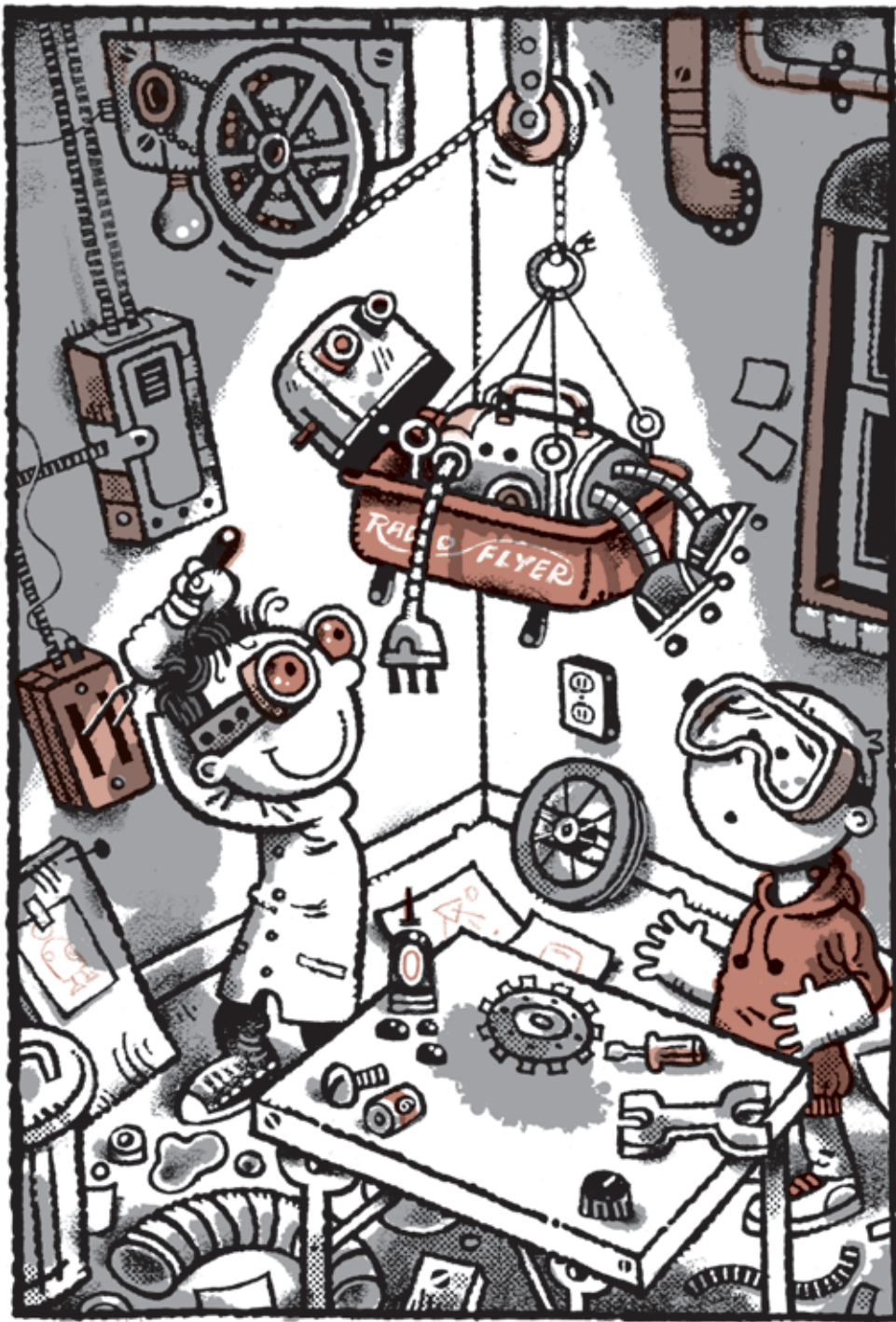
Приятелят му завинтва частта на място. Полага умнобота в ръждиво червено корито от камионче играчка, вързано в мрежа, прекарано през макара и с жици, закачени за двигателя на отварящото устройство на гаражната врата.

Отстъпва назад и оглежда за последно плода на труда си.

– Робот, способен да мисли, да учи и да става все по-умен и по-умен. Само му трябва зарядът на тази светкавица, за да се съживи...

Франк натиска копчето, което отваря гаражната врата.

Бррррр. Двигателят мърка. Вървото се изпъва. Умноботът се издига към тавана на гаража върху старото камионче, станало операциялна маса на Франк, а капандурата се отваря.

– Да! – Франк Айнщайн се смее лугешки. Косата и лабораторната му престилка заплющават пог внезапно порив на нахлулия в лабораторията вятър. Момчето сграбчва превключвателя си от вилца за барбекю, за да прехвърли енергия в умнобота веднага щом светкавицата удари. Кресва: – Готов ли си, Уотсън?

Приятелят му пристяга ремъка на предпазните си очила и несъзнателно клати отрицателно глава. Но въпреки това вдига палеца си в твърде широката жълта ръкавица.

Див вятър беснее в лабораторията.

Операциялната маса се издига към зареденото от светкавици небе.

Франк брочи:

– Едно! Две...

След това, внезапно: *бзззт!*

Лампите в гаража мигват... примигват.

Лабораторията потъва в мрак.

Франк чува Уотсън да крещи:

– О, не!

Лишено от ток, отварящото устройство на гаражната врата освобождава въжето на количката. И тя пада, и се стоварва на бетонния под с ужасно метално грънчене и трясък!

Бляс! Тряс! Светкавица и гръмотевица избухват точно в същия момент право над главите на момчетата. Синьо-бял заряд от електрическа енергия, която се е очаквало да съживи умнобота, изпращава по гръмоотвода и през заземяването безвредно протича в земята.

На пулсиращата светлина на бурята Франк и Уотсън виждат като поредица нащракани бързо кадри как:

– Умноботът излита от количката.

– Умноботската мостероглава се завърта в една посока.

– Умноботското прахосмукачколяло се върти в друга.

– Пада мрак.

Дудудудум, дудум... Трясъците на бурята се отдалечават с боботене.

– Франк? – обаждат се глас откъм вратата към кухнята. – Момчета, добре ли сте?

В лабораторията на Франк надзърта дядо Ал с лице, озарено от свещта, която носи.

– Какво стана? – пита Уотсън.

– Хубави ръкавици – похвалява го дядо Ал. – Сигурно е прекъснал токът! Макар че, кой знае защо, е само в нашата сграда...

Свещта на дядото хвърля жълт кръг светлина, която озарява натрошените части на доскорошния умнобот на Франк.

– Какво е всичко това?

– О, просто занимавка, да се намирам на работа за Научната награда тази седмица – обяснява Франк.

– Проектът ти не е пострадал, нали?

– Само малко – признава момчето, което не иска да тревожи дядо си.

Вдига главата и телесните части на безжизнения умнобот и ги поставя нежно на работната маса.

– Ще го оправя сутринта.

Уотсън си смъква гумените ръкавици, потупва обезтелесената постероглава, след това премята раницата си през рамо.

– Робот, който може сам да се учи на разни неща, е страхотна идея!

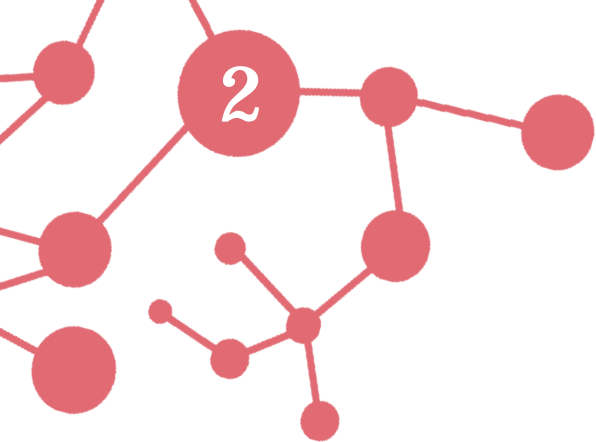
Франк вдига листа хартия, покрит лично от него с чертежи за мозъка на робота и скици на атоми. Смачква го на топка и го мята върху работната маса при останалите резервни части и напрошени боклуци.

Кима.

– Благодаря, Уотсън. Ще се видим утре!

Франк Айнщайн се обръща да излезе от лабораторията си.

Дудудудум, изръмжава последната гръмотевица, а той затваря кухненската врата зад себе си и гядо си Ал.

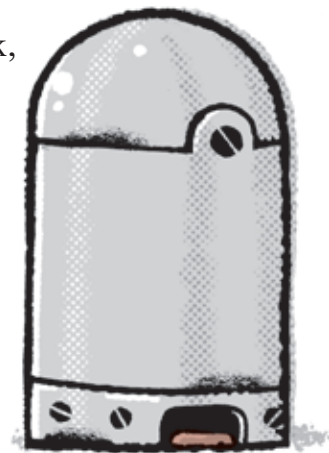

В ЛАБОРАТОРИЯТА НА ФРАНК АЙНЦАЙН
цари спокойствие.
Гръмотевичната буря е отминала.

Франк спи. Целият град Мидвил почива. Нощта вече е ясна. Лъч сребърна светлина от почти пълната луна грее през ръждивите прозорци с железни рамки и от капандурата.

Светлината блести по тостероглавата на умнобота и се лее по оголената мозъчна платка, поставена върху купчина от джойстик

за видеоигри, спрял часовник, електрическа клавиатура, решетка за хамбургери, блендер, моделче на самолетен двигател, пружини за упражнения, отвеждаща тръба от алуминиево фолио, гистанционно за телевизор, магнити, батерии, катинари, стара стоманена пила, стерео високоговорители, тумбеста прахосмукачка, лампи, компютърен монитор, звънец за колело, уебкамера, стъклен похлупак, колелца за бебешка количка, термометри, вентилатори, джипиес за кола, колекция камъни, голямо сребърно кошче за боклук и счупена говореща кукла „Гушмаймунче!“

Неподвижни остават до едно всички парчета камък, метал, дърво и пластмаса, докато едва осезаем нощен ветрец полъхва през незатворената гаражна врата и търкаля смачканата хартиена топка по работната маса на Франк. Тя се превърта един оборот и половина и се блъсва в намотка медна жица. Намотката се развива и се отърква в

стоманената пила. Тя пък пада и се удря в кремъка от колекцията.

Чукването на стомана в него произвежда искра.

Тя прескача в средата на мозъка на измайсторения от Франк умнобот.

Препуска по тънките нишки на припоя в чиповете на компютърната памет.

Удвоява се, утроява се и се учетворява, докато образува мрежа от свързани помежду си искри, които ужасно много приличат на съединените помежду си клетки на човешкия мозък.

Тази обединена мрежа искри се превръща в... идея.

Даже нещо повече, тя се превръща в... план.

Окото на уебкамерата се отваря. Примигва с обектива си и изстрелва безжична команда към обезглавеното роботско тяло. Импулсът включва малката зелена лампа на гърдите, след това се ускорява в сърцето на тялото от корпус на тумбеста прахосмукачка. Зарядът се умножава, разделя и разпространява през роботското тяло.

На работната маса лежи неподвижна механична щипка ръка.

Искра!

Щипката се отваря.

Искра!

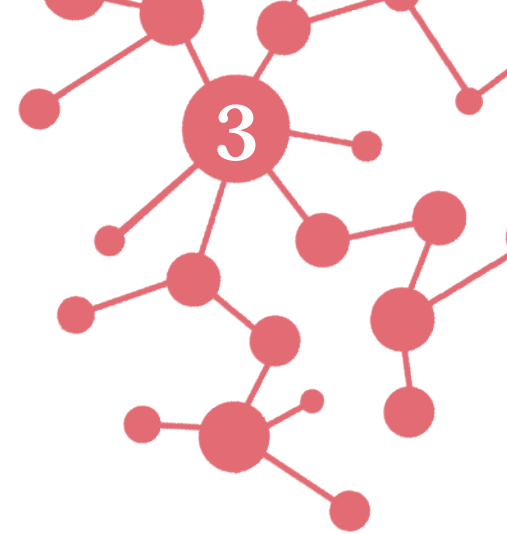
Щипката се затваря.

Искра!

Цялата ръка щипка мръгва.

Сега вече навред вълни енергия прииждат и се плъзгат по електрифицирани нишки. Механичната ръка щипка развива болтчетата на задната стена на батерията за видеоигра. Събира твърдите пластмасови корпус от прахосмукачка, уебкамера и стъклен похлупак.

Луната изчезва зад преминаващ облак.

В тъмната като в рог лаборатория гве механични ръце преравят и сортират купчината с отпадъчни части и инструменти, струпана на работната маса. Ръцете въртят болтове, натягат пружини, наместват зъбни колела, прикачат, коват и градят. Ръцете презапояват схеми, пренареждат парчетата, добавят части, прихващат по-добре маркучи и най-накрая издърпват цяла нова роботска глава към наново и по-различно измайстореното роботско тяло.

Облакът отминава.

Лъч лунна светлина грейва отново надолу към лабораторията.

И сега вече на работната маса на Франк Айнщайн има нещо ново.

Нещо, което преди го е нямало.

Нещо, което мисли.

Коемо учи.

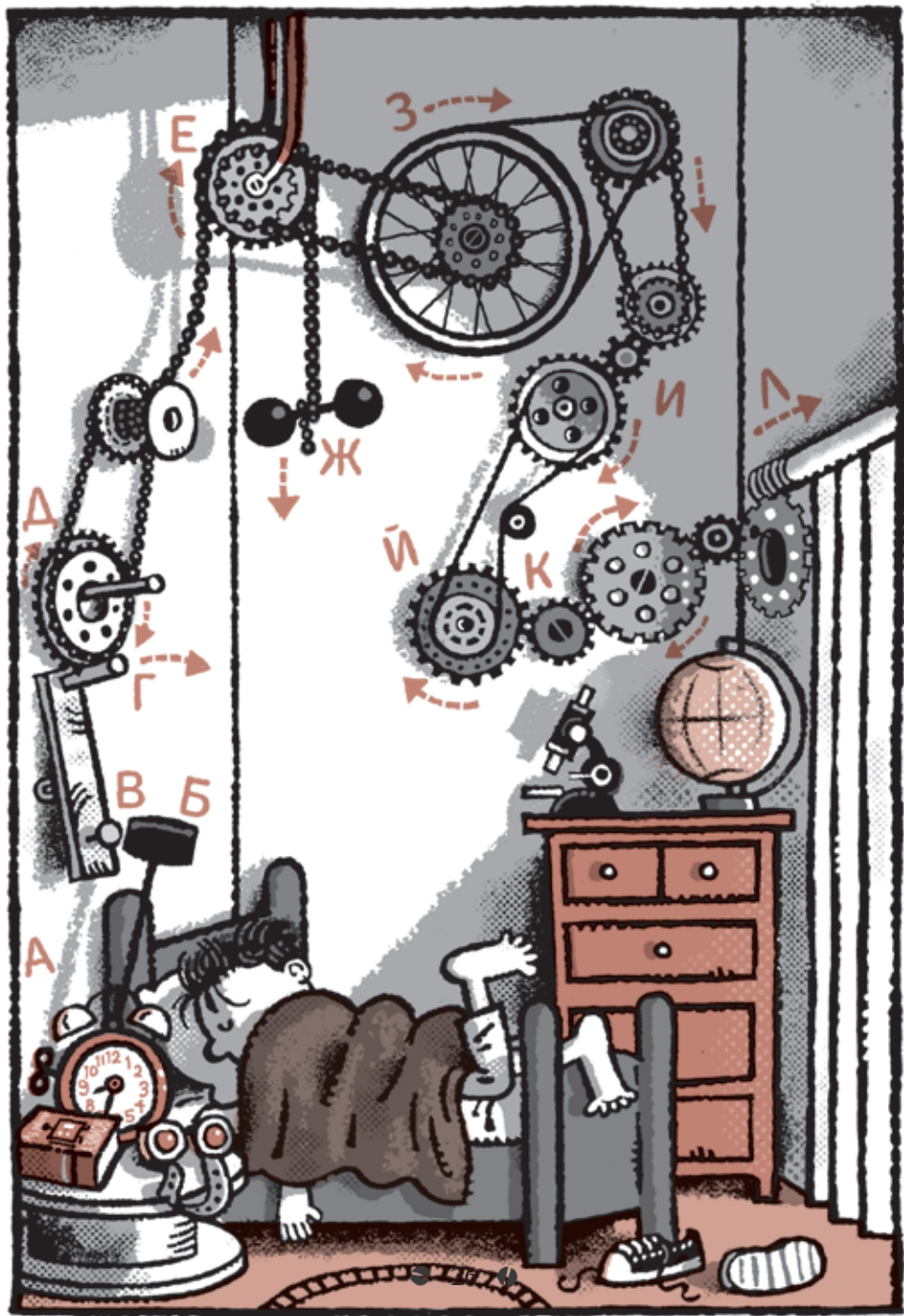
Коемо е... живо.

Б УДИЛНИКЪТ НА ФРАНК СЕ ВКЛЮЧВА

В 8:34 сутринта.

И понеже това е будилникът на изобретателя Франк Айнщайн, той, разбира се, не започва направо със звънене.

Включва се посредством чук, който се стоварва върху стар будилник и забива гвоздей, който събаря подпора, която освобождава десетскоростна зъбчатка от велосипед, която пуска малка гиричка на края на верига, която завърта друга зъбчатка и едно колело, и още, и още, и още подобни в лабиринт от припокриващи се зъбчатки и колела,

покрил цялата стена, докато накрая последното не завърта червячна предавка, която избутва метален прът, който отваря гигантска вертикална щора от пода до тавана и изпълва стаята с ярка слънчева светлина.

Франк сяда и се чеше по главата с две ръце. Обича да гостува на дядо Ал в тази страхотна стара фабрика, която е превърнал в свой дом, ателие и работилница, а сега и лична персонална лаборатория на хлапето.

Да ремонтираш неща, вероятно не е най-успешното делово начинание в Мидвил. Хората май по-скоро изхвърлят вещи, вместо да ги поправят. А и дядо Ал винаги се е интересувал повече от самия ремонт, отколкото от изкарването на пари. Но ателието му е най-страхотното място на света за създаване и изпробване на всяко изобретение, за което човек може да мечтае.

Франк намъква джинси, тениска и омачканата си мека, хилядократно прана лабораторна престилка. Нахлузва обувките си. Без чорапи. Понеже така мисли най-добре. В удобство.

С научен интерес проучва моделчето на играчка железница в краката си. Заклучава, че се радва, че е изключил снощи Играчко-влаковата система за обувни доставки. Това изобретение още не работи съвсем както трябва. Твърде много ранносутрешни обувно-влакови катастрофи му се събират.

Франк grabва книгата от огромното си и потънало в кабели нощно шкафче.

Ароматът на палачинки и кафе от кухнята на долния етаж го изстрелва по широкия, настлан с дюшеме коридор и под стар надпис „Мидвилска компания за ципове“, наленен с обемни бетонни букви над арката на прага. Франк се втурва покрай стени, покрити с картите и диаграмите на дяго

му Ал на „Фази на Луната“ и „Съзвездията“. Забива наляво по коридор от „Тектонски плочи“ и „Геоложки календар“. Хваща надясно покрай „Костна система на човека“ и „Схема на кръвообращението“.

Скача на пързалката „Двойна спирала на ДНК“, хлъзва се два етажа нагору и изниква право в кухнята през люлеещата се врата с две крила „Растителни клетки / Животински клетки“.

– Добро утро, Айнщайн – поздравява дяго Ал, докато изсипва палачинките от тигана.

– Добро утро, Айнщайн – отвръща Франк и повтаря класическата им шега, която не е точно шега.

Дяго Ал сипва и на двамата им димящи купчинки палачинки. Включва лампиона въглероден атом над масата. Той сияе със странна светлина от шест сини протона и шест червени неутрона в централното ядро, обкръжени от още шест примигващи от време на време бели електрона.

Франк преглъща разкошна хапка топла палачинка, разтопено масло и кленов сироп.

– Ммммм! Е, значи са пуснали отново тока?

Дяго Ал кима.

– Аха, извинявай за случилото се. Излиза, че май вината е била моя. Тази сутрин в хладилника открих просрочена сметка. Не съм сигурен как се е озовала

там, но платих част от сумата, за да може да ни светят лампите... поне докато си довършиш проекта.

– Не се притеснявай за него – отвръща Франк с чувство за вина, породено от разсеяността на дядо Ал. – Имам още няколко идеи как да спечеля наградата точно както и ти, когато си бил дете, с твоя супер електромагнит.

Дядо Ал кима и се усмихва, и поглежда към снимката, на която е той самият с трофейната купа на Мигвилската научна награда и магнита

си. Снимката е окачена в кухнята над диаграмата на електромагнитна вълна.

– Мисля, че това наистина ме пробуди да започна да мисля като учен.

Франк налупва нова хапка палачинка.

– Да, понеже си знаел толкова много!

Дядо Ал се обляга назад и се размива звучно и безгрижно.

– Нищо подобно. Всъщност е точно обратното. Започнах да осъзнавам колко много не знам. Науката като цяло представлява задаване на въпроси, не заучаване на отговори. Провалът е също толкова ценен, колкото и успехът, ако успееш да се досетиш какво го е причинило.

– Е, значи експериментът ми снощи беше доста ценен – казва Франк. – Когато угасна токът, всичко се натроши.

– Съжалявам – въздиша дядо Ал. – Е, каква е тази работа с книгата на Азимов? Върху роботите ли работиш?

Франк преглъща остатък от палачинката си.

– Работя върху робот, способен сам да се обучава. Клетки, свързани в мрежи, не поредици програмни правила. Предполагам, че ако роботският мозък може да бъде построен да работи като човешкия, значи и роботът може да учи като хората и да става все по-умен и по-умен.

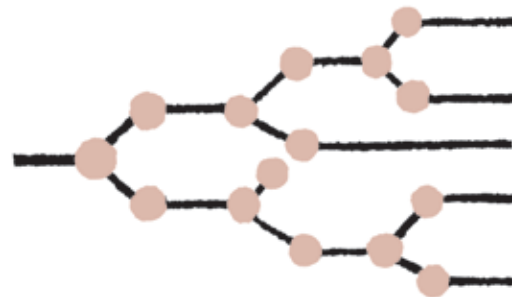
– Интересно – отвръща дядо Ал. – Използваш

биофизичен модел от човешката невронаука.

– Именно! Понеже клетките в нашия мозък са подредени в мрежа, ето така... – Франк рисува с маркер диаграма на взаимосвързани мозъчни клетки на предната врата на гигантския индустриален хладилник на аято Ал.

– Но компютрите взимат положителни и отрицателни решения, следвайки правила. По-скоро като дълга права линия, ето така...

– Следователно такъв тип роботски мозък не може да се учи по същия начин като нас. Може да прави само онова, за което е програмиран.

– Ммм-хммм – кума гядо Ал.

Франк продължава въодушевено.

– Обаче, ако направим мозъка на робота ето такъв...

– Ясно – съгласява се дядо Ал. – Тогава една мозъчна клетка ще се свързва с много други едновременно. Ще създава мрежа. Ще сътворява мисли.

Франк рисува сложна схема свързки от клетки в диаграмата си на роботския мозък.

– Да! И след това роботът може да запомня тези схеми. И те да се превърнат в мисли. Като човешки мозък. И после...

Внезапно сложеният в ъгъла на кухнята макет на диметрогон, наполовина на реалния размер, нагава гущерски реф.

Дядо Ал поглежда изненадано Франк.

– Кой ли може да е в този час?

Rrrrrraaaaaarrrr, звъни пак диметрофоът на дядо Ал.

Той натиска окото на влечугото. Големият гръбен плавник с форма на платно просветва като видео-екран и изписва: „**Боб и Мери**“.

– О! – кума дядо Ал. – Обаждат се майка ти и татко ти.

Франк отвръща на зова на древния рептил.

– Ало?

– Ало? Франк? Ти ли си, миличък?

На екрана на диметрофона се появява мъгляво изображение на две лица, обкръжено от рошави оранжеви качулки.

– Здравсти, мамо. Аха, аз съм.

– Всичко наред ли е? Гледате ли се един друг с дядо си? С какво се занимаваш?

– О, гледаме се, та пара се вдига – отвръща Франк. – Тъкмо разправях на дядо за модела ми на изкуствен интелект с неврална мрежа. Опитвам се да го сглобя и задействам, за да спечеля Мидвилската научна награда.

– Чудесна идея. И да не забравяш да си пиеш витамините, нали? Ето и татко ти.

– Франк!

– Здравсти, тате.

– Това е най-разкошното място досега, което да включа в „Пътувай.наврег.ком.“ Дъното на света. Знаеш ли как го наричат?

– Аха – отвръща Франк. – Антарктика.

– Наричат го Антарктика, сине. Южния полюс. Ледници. Ски. Снегоходки. Пингвини. Тюлени.

– Страхотно – съгласява се момчето. – Ама

наистина трябва да погледнете проучванията за озоновата дупка. Точно по това време на годината се разширява...

– И китове има, струва ми се. Добре, трябва да изчезваме. Ще ти звъннем пак след някой ден.

Наглеждай ни блога по-често!

– Тъъ, непременно.

– Добре, хайде! Обичаме те!

Диметрофонът угасва.

Франк поглежда дядо си Ал.

– Сигурен ли си, че татко е твой син?

Дядо Ал се размива.

– Аха, поначало не си падаше особено по науката. Но определено обича пътуванията. Както и майка ти. А това ни позволява да си правим каквито експерименти ни хрумне. И като стана дума за експерименти...

какво се е случило с тостера?

Никъде не го намирам.

– Ох, вярно. Извинявай.

Използвах част от него

за работа си. Отивам

да го донеса.

На повечето места във Вселената тук е моментът възрастният да изнесе гълга лекция как не бива да се разглобяват разни вещи на съставните им части, да не се забравя да се връщат обратно по местата им, за опасността от електричеството и въобще как би било най-добре нищичко да не докосваш из къщата...

Само че възрастният тук е дядо Ал Айнциайн. Така че той казва:

– Страхотно.

Франк влиза в лабораторията си и светва лампите. Рови из хаоса от части и парчети на работната маса и си представя как наново сглобява своя самообучаващ се робот.

Говори си под нос, докато се мъчи да събере всички детайли от тостера.

– Може да използвам повече мозъчни клетки и по-малко връзки – казва, вдигнал шепя, сякаш е везна. – Или пък по-малко мозъчни клетки – допълва и вирва и другата – и повече връзки...

Все тъй с разперени ръце поглежда към купчината на масата.

– Термостат, термостат... Къде си, термостате?

Чува тихо, механично, стържещо свистене.

Нещо тупва в дясната му длан.

– Термостат – казва електронен глас.

– О, ето го – отвръща Франк. – Супер. Благодаря!

Той притиска частите на тостера с една ръка и тръгва обратно към кухнята, докато умува на глас:

– Но сега как ще се сдобия с мощността, с искрата, с...

– Пак заповядай – казва електронният глас.

Франк застива, внезапно осъзнал, че не е сам.

Обръща се да погледне към работната си маса и вижда, че не говори с друг човек.

Говори с друг предмет.

Изтървава всички части от тостера с оглушително грънчене.

– Ти – възкликва, разбрал незабавно какво се е случило. – Ти си... жив!

РОБОТЪТ, ЗАСТАНАЛ В СРЕДАТА на лабораторията на Франк Айнщайн, кима.
– Да, жив съм. Според поне една дефиниция на вашия термин „живот“.

– Знаех си, че може и да проработи! – възкликва Франк.

Роботът се пресега с дясната си ръка.

– Казвам се Щрак. Аз съм самосглобило се същество с изкуствен интелект.

Франк се хваща за металната длан на Щрак и я разгрусва.

– Сам си се построил?

- Да - отвърща Щрак. - Точно това казах. Ако не беше вярно, нямаше да го кажа.

Момчето оглежда механичния корпус пред себе си. Забелязва парчета и части от счупения си умнобот - едно око от уебкамера, едно рамо маркуч, дисплея от джипиеса. Също и много по-устойчивия на счупване корпус от тумбестата прахосмукачка. С колелца. И с гръжка отгоре. По-добра глава от стъклен похлупак, заменила тостера череп. Всичко е свързано наново, с преправени схеми и сглобено повторно в напълно работещ, мигащ с лампички, говорещ... робот.

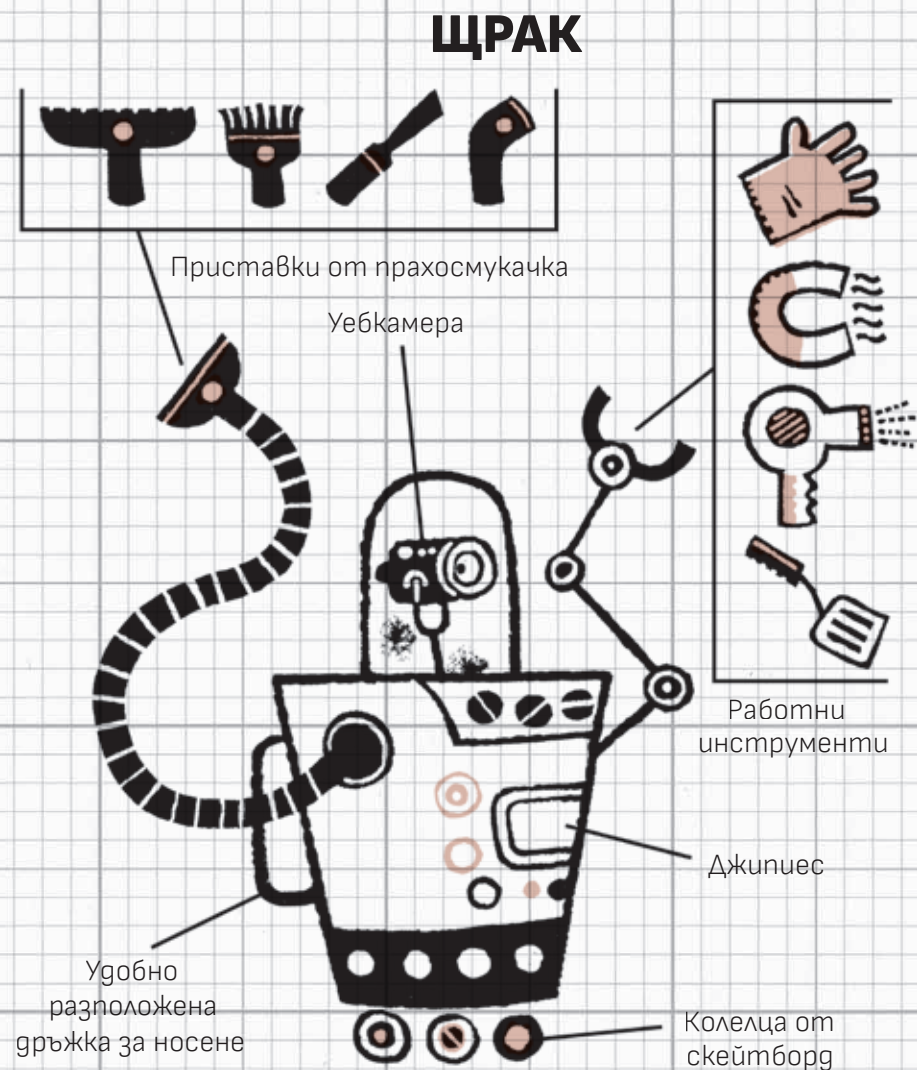
- Но как се...?

- Е, важното беше да се изгради първоначалната архитектура на мозъка с невралната мрежа. След това системата се нуждаеше само от искра. Пресметнах, че е деветдесет и осем процента вероятността ти да си човекът, който ме е създал.

- Така ли? - изумява се Франк. - Така ге. Да, създадох те...

- Чудесно - казва Щрак.

- Сарказъм ли долавям? - пита момчето.

Фиг. 1.2

– Защо бих използвал дума – съществително – да изразя обратното на онова, което съм казал, за да обидя някого, да покажа раздразнение или да бъда забавен?

– Чакай малко. Продължаваш ли със сарказма?

– Нииииикога не бих използвал сарказъм.

– Добре, честно...

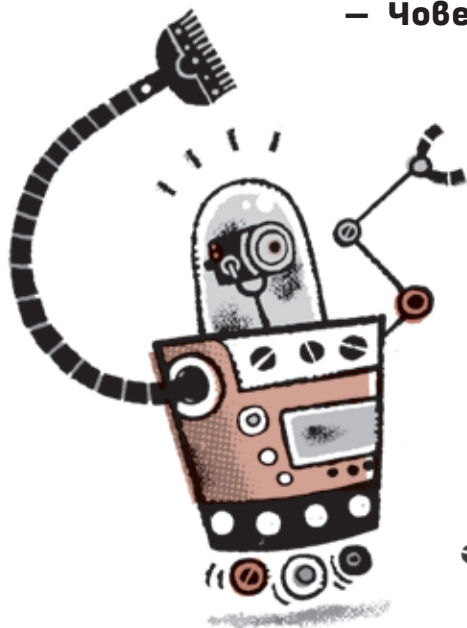
Но Франк няма възможност да прецени гали роботът умее да бъде саркастичен, понеже и двамата с Щрак внезапно са прекъснати от голяма кофа за боклук, която изтрополява на метални крака покрай ъгъла на работната маса, блъсва се в момчето и увива около него ръцете си от гъвкав алуминиев отходен маркуч.

– Човеко! Гуш! Трябва ти гуш!

Трябва ми гуш! Гуш-ни ме!

– Още един робот? – изумява се Франк, вдигнат във въздуха в здрава, развълнувана метална прегръдка.

– Очевидно – съгласява се Щрак. – Това е Трак.

Също самосглобил се изкуствен интелект.

Трак се усмихва на Франк.

– Изумително – изпиква момчето. От стискането на големия робот започва да се смачква полека-лека и е останало без гъх.

– Трак. Прекрати гуш! – нарежда Щрак. – Хората се нуждаят от вдишване на молекули с кислород.

Трак отмотава ръцете си и пуска Франк на пода на гаража.

– Благодаря! – кима момчето.

Щрак му помага да се изправи.

– Но за да съм напълно точен, трябва да кажа, че Трак е почти самосглобил се изкуствен почтиинтелект.

Франк чува въртенето и съскането на зъбчатките вътре в Трак.

– Удовлетворението е гарантирано!

– Трак имаше нужда от

малко помощ със сглобяването – уточнява Щрак. – Наложил се да се справяме с каквито части ни бяха останали под ръка. Така че мозъкът му е от твоето „Гушмаймунче“...

- Гушни ме!

- ... паметта – от евтин дигитален часовник...

- Ъ?

- ... а сърцето му е предимно от електрическо пиано „Касио АЛ-100Р“. Осемдесет и осем клавиша, сто мелодии...

- Тра-ла-лала – ритмува Трак в „Лек джаз 1“, докато вдига едно велосипедно колело от работната маса и без да иска, го сгъва на две.

- О... и мощността на четири фитнес уреда „Майстор Плочко“ – допълва Щрак.

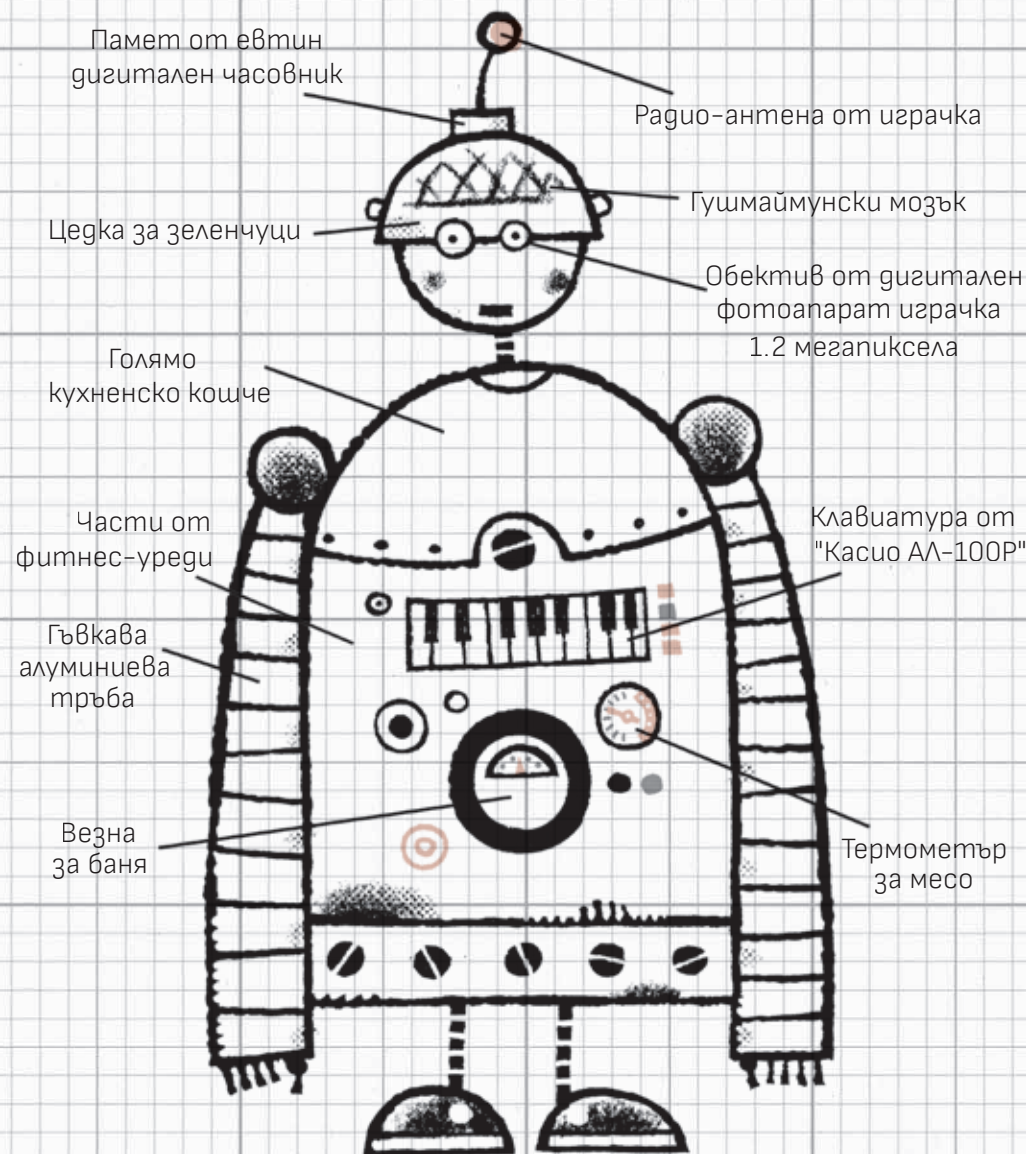
Приемният порт на Трак грейва в нещо, подобно на усмивка.

- Поръчайте сега и спасете!

Франк Айнщайн оглежда двата робота в лабораторията си и се усмихва на цялото това електромеханично чудо. Всевъзможни идеи грейват в сложната мрежа на мозъчните му клетки.

- Значи мозъците ви са изградени като неврални

ТРАК

Фиг. 1.3

мрежу?

– Да – избибунква Щрак.

– И са синаптично гъвкави, за да се приспособяват и да учат?

– Именно – отвръща Щрак.

– **О, да. Трала-лала-ла** – съгласява се Трак с „Танго 2“.

– Идеално – потрива ръце Франк.

Представя си как роботските мозъци на Щрак и Трак се разрастват с всяка секунда. Представя си всички онези изобретения, за които те ще могат да му помогнат. Представя си реактивни раници и космически тръби, и чудовищни магнити, и силови лъчи, и бионични телесни части, и множествени вселени, и още стотици изобретения, и стотици въпроси.

– Това ще бъде страхотно!

Трак натиска едно малко копче на хълбока си.

– **Чук-чук** – казва той.

– О, чудо голямо. Моля те, не започвай пак с този номер – казва Щрак. – Знаех си, че трябваше да ти изтрия картата памет, преди да я инсталирам.

– **Чук-чук.**

– Знам, че възнамеряваш да кажеш нещо странно. Аз ще трябва да ти задам въпрос. После ти ще демонстрираш веселие, че съм казал нещо, което не съм възнамерявал първоначално. Защо да правим подобни щуротии?

– **Чук-чук.**

– Няма да ти отговарям.

– **Чук-чук.**

– Ох, хубаво де. Кой е там?

– **Ни!**

– Ни кой?

– **Точно така, само ние сме** – Трак се самогушва и започва да повтаря един и същ налудничав звук – **ха-ха-ха.**

– Дзън! – издава странен звук Щрак и после нарежда. – След. Сто. Метра. Завийте. Наляво.

– **Ха-ха-ха.**

– О, виж сега какво направи! Задейства глупавия ми джипиес бър! – ядосва се Щрак.

– **Ха-ха-ха** – смее се отсечено Трак. – **Ха-ха-ха. Ха-ха-ха. Ха-ха-ха. Ха-ха-ха. Ха-ха-ха. Ха-ха-ха. Ха-ха-ха.**

– Преизчислявам... маршрута... – Щрак се тупва по стъклената си глава с ръката си от маркуч за прахосмукачка.

Франк Айнщайн се поправя:

– Ще бъде страхотно... и много странно.

– **КА**НЕХ СЕ ВЕЧЕ ДА ДОЙДА
да те търся – казва
гядо Ал. – Да не би да се отнесе
и да забрави за какво отиде в лабораторията
първоначално?

Франк се усмихва, но стои на прага на кухнята
с празни ръце.

– Тостер? Устройство, което превръща
електрическата енергия в горещина? Алюминиев
корпус, горе-долу толкова голям? – закача се гядо
Ал с момчето. – Не го мисли. Ще го намерим
после. Слушай, трябва да закарам пикапа до гругия

край на града и да натоваря разни неща от старата фабрика, която затварят. Идиотите изхвърлят направо прекрасни машини, които искам да спася. Можете ли с приятелчето ти Уотсън да се справите с ателието тази сутрин, докато ме няма?

– О, разбира се – отвръща Франк, все още усмихнат. – И наистина забравих за тостера. Но никога няма да повярваш какво открих.

– Ключовете от пикапа ми? – предполага дядо Ал, докато рови из кухнята и потупва джобовете на торбестия си пуловер в търсене на изгубените си ключове. – Липсващото дистанционно?

– Не... и не – отвръща Франк. – Нека ти представя... – той отстъпва встрани и махва с ръка към Щрак и Трак.

Дядо Ал си донива кафето на една голяма глътка.

– Хм, страхотно, Франк. Но в момента не ми трябва нито прахосмукачката, нито коша за боклук. Трябват ми ключовете ми.

Уебкамерното око на прахосмукачката се

разширява до отворено състояние и сканира кухнята.

– Ключовете висят от ядрото на модела на въглеродния атом.

– Ха! Така си е, наистина – дядо Ал сваля ключовете на пикапа си от лампата. – Сложих ги право в сърцето на въглерода, за да не ги забравя. Благодаря... – той застихва, после бавно се обръща отново. – Каквоооо? Нима току-що аз... Нима току-що ти...? Нима прахосмукачката не...?

Франк се разсмива на шокираното изражение на дядо си.

– Да! Точно така. Дядо Ал, запознай се с Щрак – първия самосглобил се изкуствен интелект на „Лаборатории Айнщайн“.

Щрак завърта колела през кухнята и се ръкува с дядо Ал.

– Много се радвам да се запознаем, господин Айнщайн. Вашата $E=mc^2$ е извънредно проникателна.

Дядо Ал стиска глава с две ръце, ококорен зградата от изненада.

– Уха! Уха. Уха. Уха. Майтапиш ли се с мен?

Щрак завърта стъкления купол на главата си.

– Изглеждам ли ви като да се майтапя?

– Франк, ти успя! Направи мислещия си робот!

– Е, не е точно така – отвърща момчето. –

Той сам се направи. Случайна искра е задействала процеса. Но нашият Щрак е робот с неврална мрежа, самообучаващ се и мислещ.

Дядо Ал се навежда да разгледа Щрак.

– Много се радвам да се запознаем, господине. Трябва да ти кажа, че не съм онзи Айнщайн. Но едно време отбихах малко от малко от физика...

Трак рязко изтрополява в кухнята и увива дядо Ал и Щрак в голяма презгърдка от алуминиева отходна тръба.

– И аз! И аз! – нарежда Трак. – Обичам Ал Айнщайн! Любовта е материя, променена в енергия!

– Какво... – зяпва дядо Ал и за малко не пада.

– Това е Трак – представя го Франк. – Още един самосглобен изкуствен интелект.

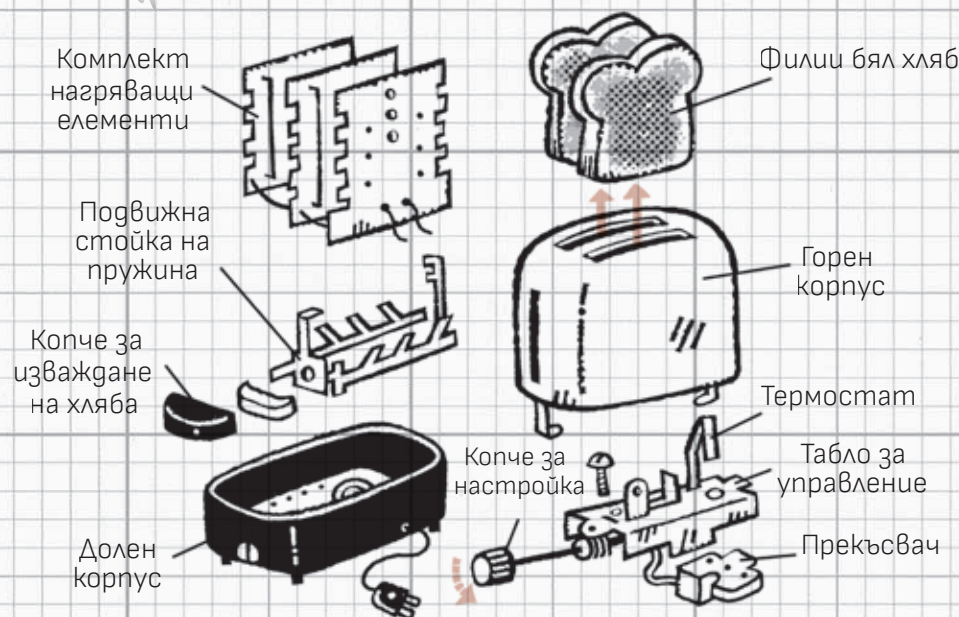
– Изумително – възхищава се дядо му, погълнат от ентузиазиранията презгърдка на Трак.

– И те поумняват все повече и повече, като се учат самички?

– Поне единият от нас – казва Щрак. – Трак, прекрати този гуш!

– **Ъм-бръм-бръм, ъм-бръм-бръм** – отвърща Трак щастливо в ритъма на „Полка 3“, но отмотава ръце от Щрак и дядо Ал.

Щрак бърка в отделението си за съхранение. Вади частите на тостера и прожектира диаграма за ремонта му.

Фиг. 1.4

Във вихър от прецизни моторизирани движения Щрак сглобява тостера за точно десет секунди.

Дядо Ал го включва и натиска ръчката. Нагревателят забръмчава и бързо добива подходящ за печене на хляб оранжев цвят.

– Прекрасно – радва се дядото. – Какво друго умеете, момчета?

Трак grabва кутията с кафе от кухненския плот. Стиска я с хрущене на смяно кафе и мачкащ се метал. Показва топка алуминий, стомана и цинк.

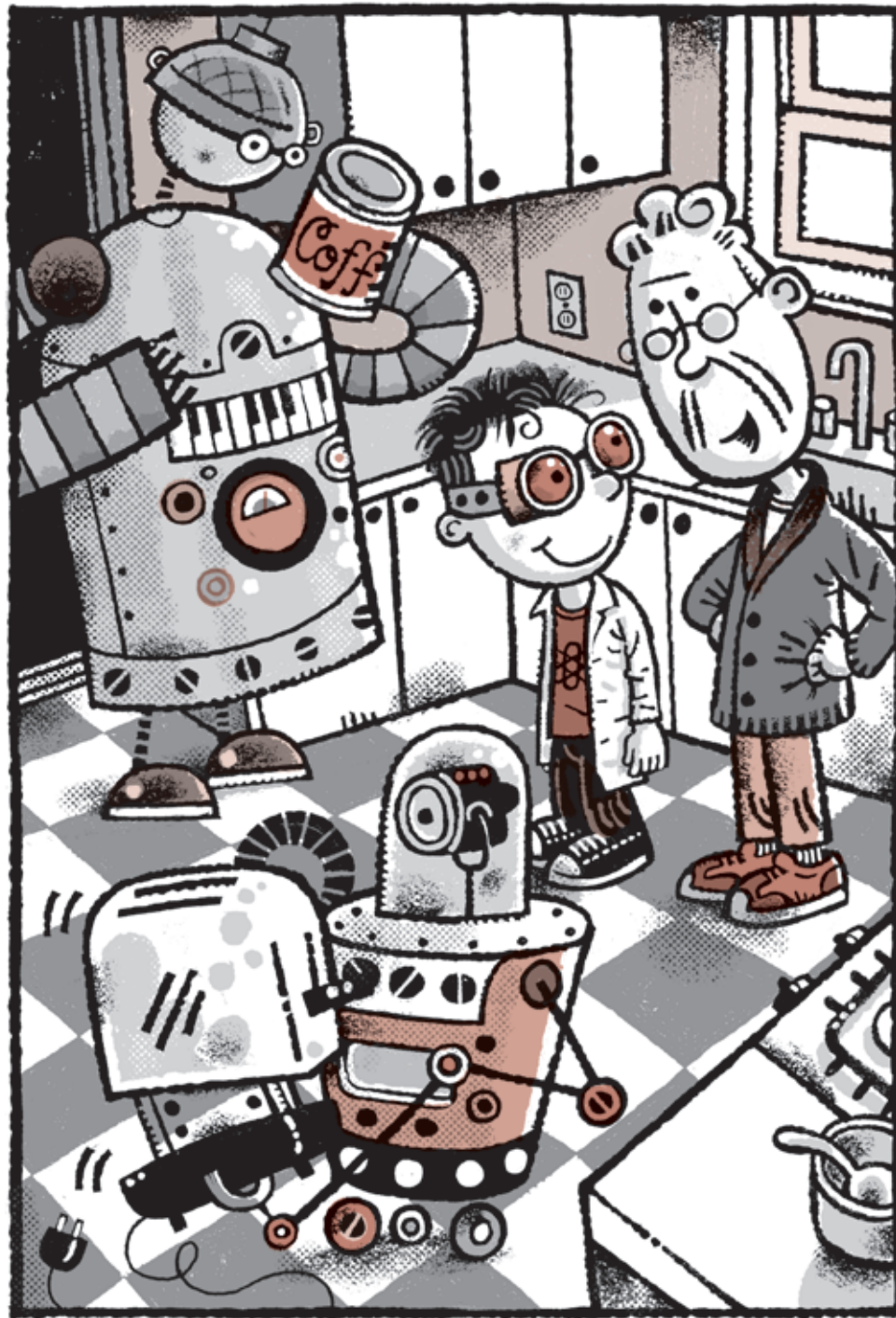
– Прелест, нали? – пита той.

– Ами... – подема дядо Ал.

– Ще поработим върху това – обещава Франк. – Добре, Щрак и Трак, хайде да се върнем отзад и да пробваме разни експерименти!

Дядо Ал кима, но после се смълчава странно. Нагърта през кухненския прозорец и проверява централната мидвилска улица.

– Франк, – казва – помниш ли разговора ни как някои хора използват науката, за да научат повече за света, а други я използват да докопат власт и пари?

– Ами да – кима момчето.

– Ти си изумителен учен. Но трябва да внимаваш. Разни хора там навън може да пожелаят да използват науката ти и тези работи за кой знае какви цели...

– О, дядо Ал, прекалено се притесняваш.

– Е, твърде много съм видял. Познавах някои от момчетата, които работеха по разцепването на атома... – дядо Ал почуква по крушките в средата на стенната лампа с форма на въглероден атом. – Те измислиха как да освобождават големи количества енергия, като изстрелят неутрон в един атом, разцепят го на по-малки такива и създават верижна реакция от неутрони, разцепващи още атоми и създаващи луда енергия.

Щрак проектира диаграма на ядрена реакция.

– Да. Аз го умея.

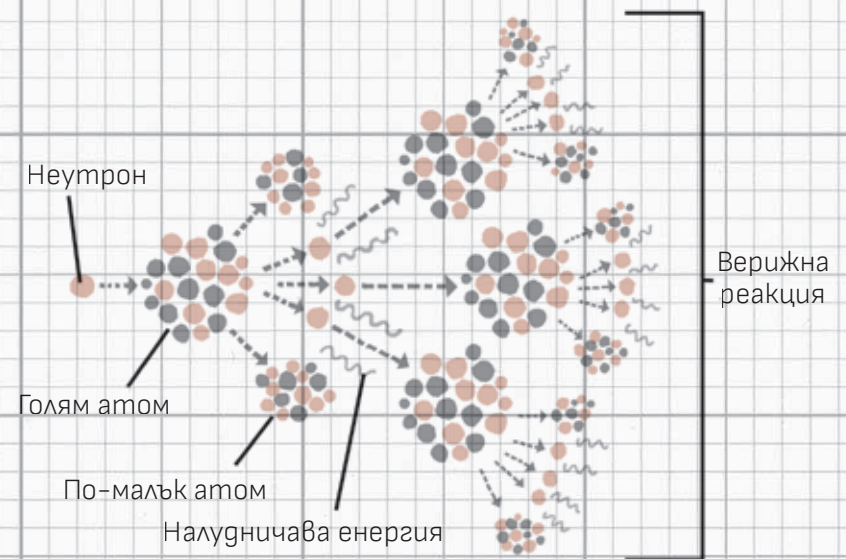
– Не! – дядо Ал сграбчва Щрак за ръката, преди той да успее да сглоби каквото и да е. – Точно това имам предвид. Изстрелването на един гребен неутрон в голям атом може да създаде нещо полезно, например централа за производство

на енергия. Но може да породи и нещо невероятно разрушително – като атомна бомба.

Трак вмята:

– Мога да смесиш главички на кибритени клечки и амоняк, за да направя смрадлива бомба.

– Да! Не! – казват Франк и дядо Ал едновременно.

Фиг. 1.5

– О, да, той може – доклажда Щрак. – Просто смесва H_2S с $2NH_3 \rightarrow (NH_4)_2S$.

Дядо Ал грабва кутийката кибрит, която Трак е измъкнал от едно чекмедже.

– Науката е хубаво нещо. Смарагта не я искаме.

– Схванах, дядо. Ще внимаваме. И ще следим за подозрителни на вид учени. Но това е тооооолкова якоо...

Дядо Ал гледа как двата робота проучват кухнята и поглъщат всички подробности.

– Е, несъмнено ще спечелиш Мигвилската научна награда, когато се появиш с тези момчета.

– Обмислих го, но не мога да запиша роботите. Не е като да съм ги направил наистина. Те сами се направиха... – Франк взема лабораторния си дневник. – Но от друга страна, имам още милион изобретения, които те могат да помогнат да направя.

– О, леле! – възкликва Щрак с по-роботски глас от обикновено. – Направо не мога да дочакам този миг!

Франк поглежда малкия робот изпод вежди.

Щрак се преструва, че не забелязва въпросителната му гримаса.

– **О, леле!** – възкликва Трак.

– Добре – проточва дядо Ал, но не звучи хич убедено, че каквото и да стане, ще бъде на добре. – Просто внимавайте. Ще уда да взема онези машини и се връщам около обяд. Ще се справите ли с Уотсън дотогава?

– Уотсън! – възкликва Франк. – Нямам търпение да видя изражението му!